

İKTİSAT ve MALİYE

FRANSADA SERBEST HESAP UZMANLIĞI MESLEĞİNDE İMTİHAN USULLERİ

Yazan : Mazhar Hiçşaşmaz
Maliye Vekâleti Hesap Uzmanı

Modern ekonomi nizamında ve iş hayatında devamlı surette artan ehemmiyeti sebebiyle muhasebe, tatbikat sahası bakımından münferit işletmelerin kadrosunu da aşarak gittikçe genişlemiş ve bugün kendisine millî ekonominin hey'eti umumiyesini kavrayan bir intişar sahası temin etmiştir.

Yeniden kurulan iktisadî müesseselerin modern muhasebe prensiplerine göre tesis edilmek istenmesi, bunların evvelce mevcut olanlarının ıslâhı ile alâkalı çalışmaların meydana çıkardığı mudil meseleler, millî ekonominin çeşitli faaliyet kolları arasında mevcut sıkı bağılık, işletmelerin sevki idaresinde artık tahmine müstenit davranışların kifayetsizliğini ortaya koymuş bulunmaktadır. İktisadî müesseselerin, amprik usuller yerine, rakamların ışığı altında arzulanan hedeflere ulaştırılması kat'î bir zaruret halini almıştır.

Bir işletmede cereyan eden iktisadî faaliyetlerin kıymet ve miktar itibarile takibi ve bu hareketlerin manâlandırılması, işletmenin sevki idaresi bakımından lüzumlu bilgilerin sur'atle temini, muhasebe tatbikatiyle uğraşan teknisyenlerden beklenen hizmetlerin hududunu fazlasıyla genişletmiş bulunmaktadır. Vazifeleri, defterlere kayıt düşmekten ibaret olan muhasebe kâtiplerinin kifayetsizliği karşısında, diğer ileri garp memlketlerinde olduğu gibi, Fransada da bilgileri ve manevî vasıfları itibarile yetişkin muhasebe teknisyenlerine duyulan ihtiyaç kendisini hissettirmekte geçikmemiştir. Diğer taraftan işletmelerin başarılı sevki idaresinde, yalnız büyük cesamettekilerinin değil, her çaptaki müesseselerin aynı derecede menfaat sahibi bulduklarını bilhassa ikinci dünya harbini takibeden devrede daha kolaylıkla müşahede etmek mümkün olmuştur. Bugün artık sadece istihsal etmenin maksada kâfi gelmediği, neticeleri de açık şekilde önceden hesabedilebilen bir istihsal faaliyetinde bulunmanın lüzumu çoktan anlaşılmıştır. İstihsale girişirken insan unsurunun ve istihsal vasıtalarının uygun şekilde kullanılması ile ilgili prodüktivite meseleleri, sermayelerin istimali, iptidaî maddelerin tedariki ve sürüm

imkânlarının tanzimi mevzularını kavrayan rantabiliteye müessir tedbirlerin alınması zarureti, bilgi temin eden bir sevki idare vasıtası olarak muhasebecinin rolünü çok genişletmiştir. Bu genişleme ile birlikte muhasebeyi bir sevki idare vasıtası olarak değerleyecek teknisyen demek olan hesap uzmanının vazifeleri ve bu vazifelerle alâkalı manevî mesuliyetleri de o nisbette artmış bulunmaktadır.

İşletmelerin teker teker idâresinde tatbik edilen usullerin mükemmeliyeti, netice itibarile millî ekonominin tamamının sıhhati için en kuvvetli teminat olduğuna göre, Fransada da işletmelerin iyi sevki idaresini mümkün kılacak derin bir muhasebe kültürü ile mücehhez teknisyenlerin yani hesap uzmanlarının yetiştirilmesi hususunda hayli ilerlemeler kaydedilmiştir. Elemanlara, üstlenecekleri vazifenin ehemmiyeti ile mütenasip meslekî bilgi seviyesi kazandırabilmek için sarfedilen gayretlerin başında sıkı imtihan usulleri yer almaktadır. Fransada muhasebe teknisyeni yetiştirmek hususunda halen tatbik edilen resmî imtihan usulleri iki istikamette gelişmiştir. Bir kısım imtihanlar (1) bir yere bağlı olarak yani ücretle çalışan elemanların seçimiyle alâkalıdır. Diğer bir kısım imtihanlar ise (2) serbest şekilde yani bir yere bağlanmaksızın çalışmak mecburiyetinde olan hesap uzmanlarının yetişmesi ile ilgili bulunmaktadır. Bu yazımızda, münhasıran, hesap uzmanı sıfatını alabilmek için nasıl bir imtihan usulü tatbik edildiği, namzedin hangi merhalelerden geçmesi lâzımgeldiği alınan neticelerin ne olduğu tetkik edilecek ve nihayet Fransa'da muhasebe teknisyeni yetiştirmekle ilgili programların umumî bir tenkidi yapılacaktır.

A. Başlangıç imtihanı

1 — İmtihanın mahiyeti ve tanzimi : Başlangıç imtihanı, taliplerin yüksek bir muhasebe formasyonu teminine yeter derecede umumî ve teknik bilgilere sahip olup olmadıklarını tayine hizmet etmektedir. Başlangıç imtihanı iki devrelidir. Birinci devrede ileri muhasebe formasyonu edinmek isteyen namzedin gereken temel bilgilere sahip olup olmadığı araştırılır. İkinci devrede ise, bu formasyonu temin edecek teknik bilgilerin iktisap edilip edilmediği tahkik olunur.

Talipler, başlangıç imtihanlarının iki devresine de girmek ve staja başlayabilmek için her iki devre imtihanında da muvaffak olmak mecburiyetindedirler. Başlangıç imtihanları yılda bir defa ve umumiyetle Eylül ayında açılır. Yazılı imtihanların yapılacağı yerler maarif vekâleti tarafından tesbit ve resmî ga-

-
- (1). Certificat d'aptitude professionnelle (21.Ocak.1946 tarihli kararname).
Brevet professionnel de comptable (15.Aralık.1944 tarihli kararname)
 - (2). Examens préliminaire et final (19.Temmuz.1948 tarihli kararname).

zetede ilân edilir. (3). Sözlü imtihanlar mutlaka Paris'te yapılır. Tayın edilen yerlerde, başlangıç imtihanları aynı gün ve saatte başlar ve biter. Her mahalde keza aynı sualler sorulur. Talipler, bir dönem zarfında başlangıç imtihanının her ikisine birden giremezler.

2 — İmtihanlara kabul şartları: Birinci devre imtihanına girebilmek için, imtihanın açıldığı yılın son gününden en az on dokuz yaşında olmak lâzımdır. Daha küçük yaştakiler imtihana kabul edilmezler. Namzetlerin haysiyeti ihlâl edici bir mahkûmiyeti olmaması ve Şirketlerin idaresine iştirak hususunda mer'î hükümlerin aradığı şartları haiz bulunması icabeder.

Başlangıç imtihanlarına giren kimseler arasında orta ve yüksek tahsil ba-tabiiyet ve diploma ile alâkalı hükümler yoktur. İmtihanlara girebilmek husu-sunda kadınlar da aynı hakları haizdirler. Taliplerin imtihana kabul edilme-ilerleme imkânı verilmek istenmesidir. Ancak, imtihanların şekil ve mahiyeti dürlüğü tarafından yapılır.

Başlangıç imtihanının ilk devresine girebilmek için, namzetlerde tahsil şartı aranmamaktadır. Bunun sebebi, muhasebecilik mesleğine girmiş ve fakat umumî bilgi seviyesini gösterir bir diplomaya sahip olamamış kimselere de ilerleme imkânı verilmek istemesidir. Ancak, imtihanların şekil ve mahiyeti gözönünde tutulduğunda, programların umumî kültür bakımından yüksek seviyeli olduğunu müşahede etmek kabildir. Filhakika, imtihanlara kimlerin girdiği tetkik edildiğinde, bunların bir kısmının bakalorya geçirmiş veya tica-ret tahsili şahadetnamesi elde etmiş kimselerle hukuk lisansı yapmış, yüksek ticaret mektebinden veya diğer yüksek bir mektepten diploma almış şahıslar olduğu anlaşılmaktadır. Aşağıda verilen izahat bu hususu teyid edici mahiyet-tedir.

Başlangıç imtihanlarına giren kimseler arasında orta ve yüksek tahsil ba-kımından mevcut nisbet son senelerde şu şekilde bir seyir takibetmiştir. (4).

Namzetlerin tahsil seviyesi	1947 den önce	1947	1948	1949	1950
Orta tahsil	% 76	% 77	% 64	% 43	% 41
Yüksek tahsil	% 24	% 23	% 36	% 57	% 59
Yekûn	% 100	% 100	% 100	% 100	% 100

Bu cetvelin tetkikinden; mesleğe intisabetmek isteyenlerde yük-sek evsaf aranması sebebiyle, bilgi seviyesi kâfi gelmeyen or-

(4). E'Expert comptable Diplomé 1953 Aralık ayı, sayısı.

(3). Yazılı imtihanlar umumiyetle 15-16 muhtelif yerde yapılır.

da da devamlı bir ilerleme olduğu müşahede edilmektedir. Filhakika hesap uzmanı sıfatının alınabilmesi için son merhale olan nihai imtihanda başarı sağ'ayacak bir formasyonu elde etme bakımından yüksek tahsilliler çok daha müsait bir durumda bulunmaktadırlar. Bu itibarla açılan imtihanlar üniversite mezunlarına daha cazip görünmektedir.

Aşağıdaki cetvelin (5) tetkikinden de anlaşılacağı gibi, başlangıç imtihanlarına girenlerle kazananlar arasındaki nisbetler mevcut programlarda ve imtihan usullerinde mesleğe girebilme imkânlarının pek sıkı tutulduğunu göstermektedir. İleride, hesap uzmanı sıfatının alınabilmesi için geçirilecek nihai imtihanda başarı nisbetinin daha da düşük olduğu belirtilecektir.

Başlangıç imtihanının ilk devresinde alınan neticeler (6)

	1948	1949	1950	1951	1952
İmtihana girenlerin sayısı	1.561	1.133	1.205	848	650
İmtihanı kazananların sayısı	304	291	260	173	192

Başlangıç imtihanlarının ikinci devresinde alınan neticeler (7)

	1949	1950	1951	1952
İmtihana girenlerin sayısı	156	349	406	357
İmtihanı kazananların sayısı	55	69	134	131

3 — İmtihan programları ve tatbik şekli : İmtihanlar hem yazılı ve hem de şifahi olarak yapılır. Sorular, maarif vekâleti teknik tedrisat umum müdürlüğü tarafından hazırlanan kararnamede tesbit edilen programa göre tertiplenir. Başlangıç imtihanının gerek birinci ve gerekse ikinci devresinde eleme mahiyetindeki yazılı imtihanların ve bunu müteakip yapılan sözlü imtihanların müfredat programı aşağıda gösterilen mevzuları kavramaktadır (8)

(5). Rakamlar, «Expert comptable diplômé». 1953 Aralık ayı sayısından alınmıştır. ve Paris'te yapılan imtihan neticelerini göstermektedir.

(6) ve (7). 1951 yılına ait rakamlar Maarif Vekâleti neşriyatı olan «Expert Comptable» adlı broşürden alınmıştır.

(8). Adı geçen broşür.

(9). L'Expert Comptable Diplômé. 1953 aralık ayı sayısı

İmtihan mevzuları

Tatbik edilen emsal İmt. müddet (9)

Başlangıç imtihanının ilk devresi

YAZILILAR

1. Medeni Hukuk	2	3 saat
2. Umumî İktisat	2	3 saat
3. Muhasebe tekniği ve Mali cebir	3	4 saat

SÖZLÜLER

1. Medeni hukuk, Ticaret hukuku Hukuk muhakemeleri usulü	2	15 - 20 dakika
2. Amme Hukuku	1	» »
3. Umumî İktisat	1	» »
4. Muhasebe tekniği	2	» »
5. Mali Cebir	2	» »

Emsal yekûnu... 15

Başlangıç imtihanının ikinci devresi

YAZILILAR

1. Ticaret Hukuku ve iş hayatı ile	2	3 saat
2. İşletme iktisadî (10)	2	3 »
3. İleri muhasebe tekniği	4	4 »

SÖZLÜLER

1. Ticaret Hukuku ve iş hayatı ile alâkalı ceza mevzuatı	2	15 dakika
2. Malî mevzuat	2	20 »
3. Sosyal mevzuat	1	Sondaj suretiyle
4. İşletme iktisadî	2	» »
5. Banka ve Borsa muameleleri	1	» »
6. İstatistik	2	» »
7. İleri muhasebe	3	» »

Emsal yekûnu... 19

Şifahi imtihanlar, iki mümeyyiz huzuru ile yapılır. Yazılı imtihan kâğıt-Yazılı imtihanlarda 20 üzerinden verilen notların ortalaması en aşağı on oldu-arı da keza mevzularına göre iki mümeyyiz tarafından birlikte tetkik edilir. Şu ve imtihan mevzularının herhangi birisinden alınan not 6 dan aşağı düşmediği takdirde namzet imtihanı kazanmış sayılır (11). Şifahi imtihanlarda verilen notların ortalaması hakkında bir hüküm mevcut olmadığından, ancak (0) alan namzetlerin elendiği neticesine varılmaktadır. (12).

Yazılılarda kazanan şifahilerde kaybeden namzetler, müteakip devrede açılacak olan imtihana tekrar girmek hakkını haizdir. Yazılı imtihanlarda not takdir edilirken namzedin bilgisine, kompozisyon tarzına, şekle ve yazının okunaklılığına bakılır. Gramer ve imlâ yanlışlıkları üzerinde ayrıca durulur. İmtihan hey'etince, aşağıdaki hususlar bilhassa gözönünde tutulur:

— Muhasebe imtihanına ait cevaplar, sathi bir şekilde verilmiş olmalıdır.

— Namzedin hukuki bilgisi, asgari zaruri derecede olmalıdır

— Namzedin matematik kültürü ve muhakemesi riyaziye formüllerini çıkarabilecek durumda bulunmalıdır. Bu bakımdan ezberciliğe kıymet verilmemelidir.

4 — İmtihanlarda sorulmuş suallerden seçilmiş örnekler : Başlangıç imtihanlarında muvaffak olabilen namzetlerin bilgi seviyeleri hakkında müşahhas bir fikir edinilmesi için bu imtihanlarda sorulan suallerden bazı örnekler vermeği uygun buluyoruz.

Başlangıç imtihanının birinci devresinde sorulan sualler (13)

a) Medeni hukuk suali

Namzetler, aşağıda verilen iki mevzudan birisini cevaplandırmakta serbesttirler.

— Aynı hak ve şahsi hak tefrikinin faydalarını ve bu tefrikten doğan güçlükleri müşahhas misallerle gösteriniz.

— Borçluya ait hakların alacaklısı tarafından istimali ve borçlu tarafından açılması gereken davaların alacaklısı tarafından yürütülmesi.

b) Umumî İktisat suali

Namzetler aşağıda verilen iki mevzudan birisini cevaplandırmakta serbesttirler.

— Bugünkü Fransız ekonomisi ne derece kapitalist bir ekonomi nizamidir?

(11). 19.Temmuz.1948 tarihli Kararname; Madde : II.

(12). Leo Chardonnet : «Technique comptable générale». 20. nci tabı ; s : 33.

(13). Bu sualler, 28 ve 29 Temmuz 1952 tarihlerinde yapılan yazılı imtihanlarda sorulmuştur.

— Fonksiyonlarının tahlil etmek suretiyle paranın hususiyetlerini ve hakiki mahiyetini izah ediniz.

c) Muhasebe sualı

«Société Industrielle de Puteaux» firmasının (kısaltılmış şekliyle S. I. P.) esas iştiğal mevzu'u, Puteaux'da kurulmuş bir atölyede deniz motorları imalâtıdır. Mezkûr firma, epeyi seneden beri munzam bir iş olarak petrol mahsullerinin işlenmesinde kullanılan tulumba imalâtı ile de iştiğale başlamış ve bu maksatla «Saint - Cloud» da bir de fabrika tesis etmiştir. Bu ikinci faaliyet şubesinde umulan neticeler elde edilmediği için, tulumba imalâtının devri maksadiyle akaryakıtların işlenmesi mevzuunda ihtisası bulunan «M. A. V. I. X.» Şirketi ile 1951 Aralık ayındanberi müzakerelerde bulunulmaktadır.

SORU : A.

— 1. Ocak.1952 tarihinde, bu ikinci faaliyet şubesinin devri sermayeye iştişirak suretiyle icra edilmiştir.

— Stok, 5.000.000 frank mukabilinde devredilmiş olup, bu bedel, vadeleri birer ay ara ile hulul eden beheri 500.000 franklık on adet poliçe tanzimi suretiyle tesviye edilecektir. İlk ödenecek poliçenin vadesi 31. Ocak. 1952 olarak tesbit edilmiştir.

— Aynen devredilen sabit kıymetler, M. A. V. E. X. Şirketinin ayın mukabilinde çıkarmış bulunduğu beheri 10.000 frank değerindeki hisse senetleri ile karşılanmıştır. Mezkûr hisse senetlerinin ihraç fiatı, daha ilerde bildirilecek olan esaslar dahilinde hesaplanacaktır.

— Sabit kıymetler, mütehasıslar tarafından aşağıda gösterilen fiatlarla değerlendirilmiştir:

Saint — Cloud'daki arazi	1.000.000 frank
« « « fabrika	12.000.000 «
İşletme levazımı ve Avadanlık	19.000.000 «

— Tulumba imalâtı yapan iş kolunun şerefiyesi (14) için taraflar 5.000 000 franklık bir bedel üzerinde mutabık kalmışlardır.

— S. I. P. nin mizan cedveli I. numaralı ek'de gösterilmiştir..

— Size ayrıca şu bilgiler de verilmektedir:

«31/Aralık/1951 tarihindeki stok:

Motörler	12.750.000 Frank
Tulumbalar	4.750.000 «

«Şüpheli alacaklar için ayrılan karşılık 1.200.000 franktır. (Şüpheli alacaklar kendilerine tulumba satılan müşterilerden mütevellit bulunmaktadırlar).

«31/Aralık/1951 tarihinde henüz ödenmemiş bulunan masraflar, aşağıda gösterilenlerden ibarettir :

Tulumba imalâtına ait işçi ücretleri	80.000	Frank
Motor imalâtına ait işçi ücretleri	15.000	»
«İşçi ücretleri üzerinden ödenecek sosyal masraflar % 35 dir.		
«Aralık ayı satışlarına ait vergiler :		
Motor satışlarından	325.000	Frank
Tulumba satışlarından	110.000	«

«İmalat masrafları :

Tulumba imalâtı	100.00	Frank
Motor imalâtı	250.000	«

«İdare masrafları :

Tulumba imalâtı	25.000	«
Motor imalâtı	119.500	«

«Amortismanlar, sabit kıymetlerin alış bedelleri üzerinden ve aşağıda gösterilen nisbetler tatbik edilmek suretiyle hesaplanmaktadır :

İşletme levazımı	% 10
Avandalık	% 25
Nakil vasıtaları	% 20
Binalar	% 2

Bütün sabit kıymetler, en az bir yıldanberi hizmette bulunmaktadır.

SORU : B.

— M. A. V. E. X. Şirketi tarafından tanzim edilen 31/Aralık/1951 tarihli Bilânço, II. numaralı ek'de gösterilmiştir.

— Değerlendirme işlerinde ihtisas sahibi bir firma şu neticelere varmıştır :

«Arazi	3.900.000	Frank
»Binalar	15.000.000	«
«İşletme levazımı	32.000.000	«
Nakil vasıtaları	4.500.000	«
«Stok	15.000.000	«

«M. A. V. E. X. Şirketinin şerefiyesi hesaplanırken, şirketin halihazır kıymetine müsavi bir şerefiye değeri takdir edilmiş ve bu değer % 6 faiz ile birlikte ve müsavi taksitlerle on yılda ödeneceği tasavvur edilerek her yıla

isabet eden taksitlerin nominal kıymetinin de son üç yılda elde edilen safi kârın ortalamasına müsavi bulunacağı düşünülmüştür. (1949 ve 1950 hesap dönemleri kârları, sırasıyla 3.200.000 ve 4.150.000 franktan ibarettir.)

«M. A. V. E. X. Şirketinin yeni aksiyonlarının ihraç fiatı şu formülle hesabedilecektir :

$$\text{İhraç fiatı} = \frac{\text{Riyazi kıymet} \times 2 + \text{Randıman kıymeti}}{3}$$

— Ayrıca şu hususlar da gözönünde tutulacaktır :

«Riyazi kıymet, 1951 senesinde elde edilen kârların tevzi'inden sonra kalan bakiyeye göre hesaplanacaktır. (Kâr tevziine ait esas şudur: Önce kapitalin % 6 sına müsavi birinci temettü tevzi edilmekte, bakiyenin % 20 si ikinci temettü ve % 10 nu da müdürlere ve idare meclisi azalarına kâr hissesi olarak dağıtılmaktadır))

«Randıman kıymeti, son üç yıla ait temettü tevzi ortalaması % 5 nisbetiyle kapitalize edilerek bulunacaktır.

«1949 ve 1950 yılları kârlarından kanunî ihtiyat akçesi ayrılmamıştır.

«Aksiyonların ihraç fiatı hesaplanırken kesirler tama iblâğ edilecektir.

İSTENENLER

1. «Société Industrielle de Puteaux'nun işletme hesapları ve Bilânçosu düzenlenecektir.

2. M. A. V. X. Şirketinin çıkaracağı yeni aksiyonların ihraç fiatı ile S. I. P. nin devrettiği kıymetler mukabilinde çıkarılacak aksiyon sayısı hesaplanacaktır.

3. M. A. V. E. X. Şirketi yevmiye değerinde, tulumba iimalâtı ile alâkalı birleşme kayıtları yapılacaktır.

4. S. I. P. nin defterlerinde devir muamelesine ait kayıtlar yapılacaktır.

Not :

— Birinci ve ikinci sualler birbirinden ayrıdır.

— Üçüncü ve dördüncü sırada yapılması istenen kayıtlara not verilirken birinci sualin halline bağlı bulunan bazı temel unsurların doğru olup olmadığı hususu nazarı itibara alınmayacaktır.

— Kârlar ve ayın olarak getirilen şeyler için herhangi bir suretle vergilendirme bahis konusu değildir.

— Alâkalı formüle göre :

$$\frac{1 - (1.06)^{-10}}{0.06} = 7.36 \text{ dir.}$$

NOT BAREMİ

İSTENENLER

1	—	nci için takdir edilen not	7
2	—	« « « « «	7
3	—	« « « « «	3
4	—	« « « « «	3

EK : I.

S. I. P. in Mizanı (31/Aralık/1951 tarihli olup, envanter katıylarından önceki durumu göstermektedir.)

	Zimmet (frank)	Matlup (frank)
Sermaye	—	5.000.000
Stok (Saint-Cloud)	4.100.000	—
Reevalüasyon ihtiyatı	—	17.100.000
Sosyal masraflar (Saint-Cloud)	630.000	—
Amortismanlar (Saint-Cloud)	—	810.000
Kanuni ihtiyat	—	500.000
Borç senetleri	—	700.000
Mübayaalar (Saint-Cloud)	4.150.000	—
Stok (Puteaux)	11.500.000	—
Bayiler	—	7.000.000
Hususi ihtiyat	—	12.000.000
Nakil vasıtaları amortismanı (Puteaux)	—	200.000
Müşteriler	2.000.000	—
Kasa	100.000	—
Sosyal masraflar (Puteaux)	1.470.000	—
İmalât masrafları (Saint-Cloud)	2.150.000	—
Muhtelif alacaklılar	—	5.100.000
Mübayaalar (Puteaux)	8.000.000	—
Muamele veryisi (Saint-Cloud)	1.300.000	—
Geçmiş yıllar kârı	—	1.827.500
Muamele vergisi (Puteaux)	3.100.000	—
İşletme levazımı amortismanı (Puteaux)	—	6.562.500
Satışlar (Saint-Cloud)	—	12.100.000
Avadanlık (Puteaux)	4.000.000	—
Avadanlık (Saint-Cloud)	6.000.000	—
Peşin ödenen resim (Menkul kıymet gelirlerinden alınan vergi)	50.000	—

Bankalar ve posta çekleri	5.900.000	—
Avadanlık amortismanı (Puteaux) ...	—	1.000.000
İşçilik (Puteaux)	4.200.000	—
İşletme levazımı (Saint-Cloud)	17.000.000	—
Alacak senetleri	1.800.000	—
Arazi (Puteaux)	800.000	—
Muhtelif borçlular	100.000	—
Satışlar (Puteaux)	—	27.000.000
Nakil vasıtaları (Puteaux)	1.000.000	—
Pesin ödenen imalât vergisi	550.000	—
Fabrika binası (Puteaux)	7.250.000	—
İmalât masrafları (Puteaux)	3.000.000	—
İşçilik (Saint-Cloud)	1.800.000	—
İdare masrafları (Saint-Cloud)	1.400.000	—
İşletme levazımı (Puteaux)	8.750.000	—
Fabrika binası (Saint- Cloud).....	8.100.000	—
Arazi (Saint-Cloud)	200.000	—
İşletme levazımı amortismanı Saint-Cloud)l.....	—	8.500.000
İdare masrafları (Puteaux)	1.700.000	—
Fabrika binası amortismanı (Puteaux)	—	2.900.000
Avadanlık amortismanı (Saint-Cloud)	—	3.000.000
Şüpheli alacaklar karşılığı	—	800.000
	<hr/>	<hr/>
	112.100.000	112.100.000

EK II.

A K T İ F

Sabit Kıymetler: (Amortismanların tenzilinden sonra)

Arazi	1.500.000	
Fabrika binası	6.200.000	
İşletme levazımı	12.500.000	
Nakil vasıtaları	3.100.000	
	<hr/>	23.300.000

Mütedavil Kıymetler:

Stok		15.750.000
------------	--	------------

Nakde Tahvili Mümkün Kıymetler:

Müşteriler	6.200.000	
Alacak Senetleri	2.750.000	
	<hr/>	8.950.000

Nakdi Kıymetler :

Kasa ve banka		7.250.000
---------------------	--	-----------

=====

P A S İ F

Sermaye (Beheri 10.000 franklık bin aksiyona bölünmüştür).		10.000.000
---	--	------------

İ h t i y a t l a r

Kanuni ihtiyatlar	1.000.000	
Hususi ihtiyatlar	19.000.000	20.000.000

B o r ç l a r :

Bayiler	6.250.000	
Borç senetleri	4.100.000	
Muhtelif alacaklılar	5.100.000	15.450.000

N e t i c e H e s a p l a r ı :

Müdevver kâr ve zararlar	5.150.000	
Dönem kârı	4.650.000	9.800.000
		<u>55.250.000</u>

Başlangıç imtihanının ikinci döneminde sorulan sualler (15)

a) Ticaret hukuku suali :

Namzetler aşağıda verilen iki mevzudan birisini cevaplandırmakta serbesttirler.

— Bir kolektif şirket müdürünün hukukî statüsü ile bir limited şirket müdürününkini mukayese ediniz.

— Eshamli şirketlerde tahvil sahiplerinin himayesi ile ilgili hükümler.

b) İşletme iktisadi suali

Namzetler aşağıda verilen iki mevzudan birisini cevaplandırmakta serbesttirler.

— Fransada sinai müesseseleri devletleştirme tecrübesi ve bu tecrübe-

(15). Bu sualler, 23 ve 24 Eylül 1952 tarihlerinde yapılan yazılı imtihanlarda sorulmuştur.

nin iktisadî bakımdan bize öğrettikleri. Devletleştirme, fiat temevvüçlerine karşı nasyonel ve tesirli bir vasıta olarak mütalâa edilebilir mi?

Teşebbüslerde seyyaliyetin muhafazası meselesi: Bu hususta güdülen gaye ve müracaat edilen vasıtalar izah edilecektir. (Seyyaliyetin temini ile ilgili muamelelerin mahiyetleri açık şekilde belirtilmekte iktifa edilecektir.)

SORU : I.

c) Muhasebe suali:

— «Société Industrielle de la Paille Ouvrée» (kısaltılmış şekli ile S. I. P. O.); I. Ocak. 1946 da kurulmuş olup, sermayesi 12.000.000 franktan ibaret, hasırdan mamul şişe kapları ve paspas imal ve satışı ile işigal eden bir anonim şirkettir.

— Bu şirket, 31.12.1951 günü, bilânçoların revizyonuna mütedair 15. Ağustos. 1945 tarihli karar ve eklerinde yazılı olup ayrıca vergi kodunun 145. nci maddesinde de derpiş edilen imkândan istifade etmeyi düşünmüştür.

— Reevalüasyona tâbi tutulan sabit kıymetlerin müfredatı aşağıda gösterilmiştir. (Bak : «31. Aralık. 1951 tarihindeki sabit kıymetleri gösterir cedvel - Amortisman tefrik edilmeden önce»). Bilânço değerleri 31. Aralık. 1951 rayiçlerine pek yakın bulunan sınai faaliyetin cereyan ettiği arazi ve ekli bilânçoda yer alan diğer sabit aktif değerler reevalüasyon muamelesi dışında bırakılmıştır.

— Reevalüasyon, 18. Şubat 1952 gün ve 52 - 165 sayılı kararname ile tesbit edilen ve listesi aşağıda gösterilen yeni emsallere göre yapılmaktadır.

1947	3,2
1946	4,1
1948	1,8
1949	1,5
1950	1,3
1951	1

**31 ARALIK 1951 TARİHİNDEKİ
SABİT KIYMETLERİ GÖSTERİR CETVEL**
(Amortisman tefrik edilmeden önce)

Aktife giriş tarihi	Sabit kıymetlerin mahiyeti	Amortismanlar						
		1946	1947	1948	1949	1950	Yekûn	
1946	A. Binalar							
1951	Fabrika binaları	3.640.000.—	182.000.—	182.000.—	182.000.—	182.000.—	182.000.—	910.000.—
	Ambar	1.800.000.—	—	—	—	—	—	—
1946	B. Nakil vasıtaları							
1946	Muhtelif	660.000.—	132.000.—	132.000.—	132.000.—	132.000.—	132.000.—	660.000.—
1.3.1951	Müstamel kamyon ve römork	1.200.000.—	—	—	—	—	—	—
1946	C. İşletme levazımı							
1.7.1948	Muhtelif	2.319.000.—	231.900.—	231.900.—	231.900.—	231.900.—	231.900	1159.500.—
	2 valentin motor	56.000.—	—	—	2.800.—	5.600.—	5.600.—	14.000.—
	1 E. T. M. Amec makinası	200.000.—	—	—	10.000.—	20.000.—	20.000.—	50.000.—
1.2.1951	3 Amec paspas maki.	210.000.—	—	—	—	—	—	—
1.6.1951	10 leduc hasır maki.	1.560.000.—	—	—	—	—	—	—
1.7.1951	2 Bükücü	126.000.—	—	—	—	—	—	—
1946	D. Bakım levazımı							
1946	Muhtelif	180.000.—	18.000.—	18.000.—	18.000.—	18.000.—	18.000.—	90.000.—
1.7.1949	3 Japy - Heitz motor	196.000.—	—	—	—	9.800.—	19.600.—	29.400.—
	1 Saguet mengene	7.000.—	—	—	—	350.—	700.—	1.050.—
1946	E. Büro levazımı							
1946	Muhtelif	257.000.—	25.700.—	25.700.—	25.700.—	25.700.—	25.700.—	128.500.—
1.4.1951	3 klasör	85.000.—	—	—	—	—	—	—

S. I. P. O. nun reevalüasyondan sonraki 31. Aralık. 1951 tarihli bilânçosu
aşağıda gösterildiği gibidir

31. Aralık. 1951 tarihli

Bilânço

AKTİF

Sabit Kıymetler:

Sanayie ait arazi 1.260.000

Fabrika binaları 16.724.000

Nakil vasıtaları 3.906.000

İşletme levazımı 11.864.700

Bakım levazımı 1.042.500

Büro levazımı

Depozito ve teminatlar 112.400

Esham ve tahvilât cüzdanı 270.000

Mütedavil Kıymetler:

İptidai madde stokları 18.723.500

Mamul stokları 27.945.000

Diğer stoklar 2.642.000

Nakde Tahvili Mümkün

Kıymetler:

Müşteriler 9.325.800

Şüpheli alacaklar 817.700

Alacak senetleri 1.948.000

Nakdi Kıymetler:

Kasa 245.860

Banka 174.720

Posta çekleri 376.735

Muvakkat Hesaplar:

Muhtelif borçlular 1.943.820

Peşin ödenen masraflar 875.460

101.337.095

PASİF

Sermaye ve İhtiyatlar:

Sermaye 12.000.000

Kanuni ihtiyat 687.520

Fevkalâde ihtiyat 5.932.860

Hususi reevalüasyon ihtiyatı 18.069.775

Karşılıklar ve Amortismanlar:

Şüpheli alacak karşılığı 408.500

Kurumlar vergisi karşılığı 1.068.200

Stokların değerlenmesinden

inütevellid kârın tefriki	1.218.646
Tekrar aktifleştirilecek satış ve devir kıymet fazlaları	237.910
Fabrika binaları amortismanı	3.002.000
Nakil vasıtaları amortismanı	2.352.000
İşletme levazımı amortismanı	4.040.800
Bakım levazımı amortismanı	360.065
Büro levazımı amortismanı.....	419.700
V â d e s i z B o r ç l a r :	
Bayiler	18.748.032
Borç senetleri	7.530.815
Bankalar	15.000.000
M u v a k k a t H e s a p l a r :	
Ödenecek masraflar	2.712.540
Muhtelif alacaklılar	6.210.610
N e t i c e H e s a p l a r ı :	
Müdevver kârlar	47.930
Hesap dönemi neticeleri	
	<u>101.337.095</u>

— Yukarıda gösterilen bilânço, hesap komiserliğinin tasvibine arz olunmadan önce, S. I. P. O. nun idare meclisi, yapılan reevalüasyonu tetkik ve tahkik ettirmek, muhtemel tavsiyeleri dinlemek ve icabettiği takdirde gereken tashihlerin ve bu tashihlerle alâkalı yevmiye kayıtlarının inşasını sağlamak maksadıyla size müracaat etmiş bulunmaktadır.

— Verilen işi aldıktan sonra bir takım hatalı durumlar tesbit ediyorsunuz. Evvelâ, binalarda ve nakil vasıtalarında yapılan reevalüasyonun yukarıda gösterilen aktif değerlerin piyasa rayiçlerine nazaran pek nisbetsiz olduğunu anlıyorsunuz. Binalarla nakil vasıtalarının tekrar gözden geçirilmesi teklifinde bulunarak, bunların 1.1.1951 tarihinden itibaren muhtemel kullanılma müddetleri iki seneden daha fazla olamayacağı için binalarda % 60 ve tamamı amorti edilmiş nakil vasıtalarında % 50 bir indirme teklif ediyorsunuz. reevalüasyonu yapılan diğer değerlerin bilânçoda gösterilen kıymetleri ile piyasa rayiçlerinin birbirine pek yakın olduğunu anlıyorsunuz.

— Amortismanlarda da hatalar tesbit ediyor ve bir kısım namzetlerle avadanlık dolayısıyla tacil edilmiş amortisman nisbetlerini havi 8. Mart. 1951 gün ve 51-307 sayılı kararname hükümlerinin nazarı itibara alınmadığını görüyorsunuz.

— S. I. P. O. idare meclisi, müşahedelerinizin ve tavsiyelerinizin doğru olduğuna kanaat getiriyor. Bunun üzerine siz de aşağıdaki muameleleri ikmal etmek durumunda kalıyorsunuz.

Azami «emsal» leri kullanmak ve bununla ilgili hesapları göstermek suretile reevalüasyon tablosunun yeniden tanzimi.

Bazı bilânço kalemlerinin yeniden gözden geçirilmesi teklifinizle alâkalı tenzilli reevalüasyon tablosunun, kısmi revizyona mütedair hesapların gösterilmesi suretiyle tanzimi.

NOT : Reevalüasyonu yapılan bütün değerlere müteallik tablolar, reevalüasyondan önceki ve sonraki muhasebe kıymetleri ile, reevalüasyondan mütevellit kıymet fazlalarını gösterecek şekilde tertiplenmelidir.

Kullanılan metodu izah etmek suretiyle, 31.12.1951 tarihinde ayrılan amortismanların gösterilmesi. S. I. P. O., ötedenberi, sabit kıymetlere aşağıdaki amortisman nisbetlerini tatbik etmektedir :

Binalar	% 5
Nakil vasıtalar	Beş senede amorti edilmektedir.
İşletme levazımı	% 10
Bakım malzemesi	% 10
Büro malzemesi	% 10

«1951 hesap dönemi için tatbik edilecek yeni amortisman nisbetlerinin tesbiti.

«Yukardaki müşahede ve tashihlere ait kayıtların «umumi yevmiye» ye geçirilmesi.

«Tashih kayıtlarını müteakip, çıkarılan ve kurumlar vergisi beyannamesine eklenecek olan 31. Aralık. 1951 tarihli bilânçonun tanzimi.

NOT : 31. Aralık. 1950 de kurumlar vergisi için bir karşılık ayrılmamış ve 785.100 frank tutan kurumlar vergisinin tamamı 1951 masrafları arasına ithal edilmiştir. 1951 de kurumlar vergisi ile alâkalı alelhesap ödemeler, bilânçonun aktifindeki «muhtelif borçlular» kaleminde yer almaktadır. «Esham tahvilât cüzdanı», münhasıran, iki senedenberi hiçbir gelir getirmemiş bulunan iştirak senetlerine teallük etmektedir.

«Hem umumi muhasebe plânı (16), ve hem de S. İ. P. O. nun hususi muhasebe plânı bakımından bilânçoların revizyona tâbi tutulması lüzumunu gösteriniz.

SORU : 2

1947 tarihli umumî muhasebe plânının tanzim ettiği esaslara göre; tahlilî işletme muhasebesinde (17) yer almış bulunan aşağıdaki hesapların (18)

(16). «Plan comptable général 1947».

(17). Sinaî muhasebe

(18). Bu hesaplar, 1947 tarihli umumî muhasebe plânının münhasıran sinaî muhasebeye tahsis edilmiş olan 9 ncu «hesap bölümü» ndeki 971, 972, 974 ve 977 sayılı hesaplardır. Bu hesaplar, maliyet fiyatına ithal edilebilen masraflarla bilfiil maliyet ithal edilen masraflar arasındaki farkı gösterirler.

işleyişini kısaca gösteriniz :

- Maliyete ithal edilemeyen masraflar (19)
- Maliyete ithal edilen mütemmim masraflar (20)
- Envanter farkları (21)
- Maliyete ithal edilmeyen sabit masraf bakiyeleri (22)

Not baremi

Soru : 1

- Azami emsallere göre düzenlenecek reevalüasyon tablosu 4
- Tenzilli reevalüasyon tablosu 4
- Tashih kayıtları ve düzeltilmiş bilânço 4
- Revizyonun lüzumu 4

Soru : 2

..... 4

YEKÛN ... 20

B. Staj devresi

1 — Stajın mahiyeti ve müddeti : Başlangıç imtihanında muvaffak olan namzetler, mesleğin tatbikatını görmek maksadıyla muayyen bir staj devresi geçirmek mecburiyetindedirler. Muhasebe, mahiyeti itibariyle teknik bir mevzu, hesap uzmanı da her çeşit muhasebeyi kuran, tetkik eden, değerleyen bir teknisyen olduğuna göre, umumi ve nazari bilgiler yanında iktisabedilebilmesi ancak tatbikatla mümkün olan tecrübeye bilhassa ehemmiyetli bir yer ayırmak lüzumu vardır. Prensip itibariyle üç yıl devam eden staj devresinin esas gayesi de hesap uzmanı olacak elemanı tatbikat içinde yetiştirmek ve ona gereken tecrübeyi kazandırmaktan ibarettir.

Başlangıç imtihanının birinci devresinde muvaffak olanlar staja başlayabilirler. Fakat üç yıllık stajın en az bir yılının ikinci devre imtihanları verildikten sonra yapılmış olması icabeder. Üç yıllık staj müddeti bazı hallerde kısaltılabilmekle beraber, indirme hiç bir zaman bir seneyi aşamaz. Uzun tatbikat seneleri olan muhasebeciler için, ehliyetin tevsiki şartıyla ve «Bölge Meclis» (23) lerinin tasvibi üzerine «Yüksek meclis» (24) staj müddetinin indirilmesine karar verebilir. Maarif Vekâleti Teknik Tedrisat Umum Müdürlüğüne tertiplenen hususi bir listede yazılı yüksek tahsil müesseselerinden diploması olan kişiler mesleki tecrübelerini tevsik etmek ve hesap uzmanlarının meslekî yetişmeleriyle ilgili komisyonun muvafakatını almak kaydıyla staj müddetinin kısaltılmasını isteyebilirler. Bu gibi hallerde Maarif Vekâletiyi

(19). Charges non incorporables.

(20) Charges supplétives incorporées.

(21) Différences d'inventaire.

(22). Différence d'imputation rationnelle.

(23) Conseils Régionaux.

(24). Conseil Supérieur.

İktisat Vekâletinin de ayrıca müsaadesi lâzımdır.

Prensip itibariyle, staj devresinin bir hesap uzmanı nezdinde tamamlanması icâbeder. İstisnaen, staj süresinin bir yılı, Fransada ve Fransa dışında çalışmasına müsaade verilmiş bir ecnebi uzman yanında da geçirilebilir. Kezâ, stajın ilk altı ayının bir serbest muhasibin (25) yanında yapılması da mümkündür. ...z

Birlik Bölge Meclisleri (26) tarafından muteber sayılan hallerde, muayyen müddetleri aşmamak kaydıyla staj bırakılabilir veya uzatılabilir. Esas itibariyle staj devresi bir yıldan fazla inkıtaâ uğratılamaz.

Munzam staj yapma hususundaki müracaatlar da üç seneden daha ziyade olamaz. Başlangıç imtihanlarının sıkı ve zor olması sebebiyle, staj devresini azaltmak talebinde bulunan kimselerin sayısı düşmektedir.

2 — Stajın tanzimi: Namzedin, staja başlarken karşılaştığı en mühim mesele, yanında çalışabileceği kimseyi seçebilmesidir. Çünkü, staj devresinden maksat, sadece muhasebe tatbikatı yapmaktan ibaret değildir, mühim olan hesap tetkikatını neticelendirecek duruma gelebilmek, ekspertiz işlerinde tecrübeyi artırabilmektir. Staj devresinin verimli şekilde tanzimiyle alâkalı makam, namzedin çalışmak istediği mahalde bulunan Birliğin Bölge Meclisi reisidir. Meclis, mânevi vasıfları bakımından namzedi uygun bulduğu takdirde alâkalı şahıs «stajyer hesap uzmanı» sıfatıyla Birliğe girmek imkânını elde eder ve Birliğin disiplin esasına uymakla mükellef olur.

Yanında çalışılan uzman, stajyerlerin mesleki bakımından yetişmelerini sağlamak, bu maksatla her kolaylığı göstermek ve tatbikat yapma imkânlarını vermekle mükelleftir. Müstakbel hesap uzmanının hazırlanmasında; yetiştirici uzman yanında geçen devre büyük bir ehemmiyet taşır. Uzmanın yanında mutaden birçok stajyer bulunur. Stajyerlerin nazari ve tatbiki bilgilerinin aynı derecede inkişafını temin maksadıyla; alınan işlerin mahiyetine göre nam-

suretiyle gerek moral bakımından gerek bilgi bakımından elemanların yükseltilmesine çalışılır.

Yetiştirici uzman, namzedi kabul etmeden önce ekseriya üç aylık bir deneme devresinden faydalanmaktadır. Bu devre zarfında stajyerin tabiatı ve kabiliyetleri araştırılarak ihtisasına buna göre istikamet verilmesine gayret edilir.

Namzedin altı ay kadar bir şirketin mahusebe servisi şefi nezaretinde çalıştırılması da mümkündür. Bu suretle, defterlerin tutulması, devirlerin ve mizanların tertibi, hataların bulunması gibi muhasebe tatbikatının temel işlerinde meleke edindikten sonra yetiştirici uzmanın yanına avdet edilmekte ve kontrol, dosya tetkiki, rapor tanzimi bundan sonra başlamaktadır.

(25). Comptable agréé

(26). Conseil Régional de l'ordre des experts comptables et des comptables agréés.

Stajın mutlaka hesap uzmanı yanında yapılması mecburiyeti yoktur. Muhasebe ekspertiz işlerinde ihtisası olan bir şirkette veya devletin bu gibi işlerle alakalı bakanlıklarındaki servislerde de çalışılabilir. Bununla beraber tatbikatta stajyerler devlet memurları yanında çalışmayı uygun bulmamakta mesleğin sıl teknisyenleri olan hesap uzmanları yanında yetişmeyi tercih etmektedirler.

Maarif Vekâleti, stajyer hesap uzmanlarının mesleki bakımdan yetişmeleriyle alakalı bütün meselelerde Bölge Meclislerine yardımcı olarak teknik tedrisat Müfettişlerini vazifelendirir. Stajın murakabesiyle ilgili makam, Birliğin Bölge Meclisidir. Bu meclis tarafından ayrılan bir hesap uzmanına stajyerin mesleki kabiliyeti, yaptığı işlerin mahiyeti, devam durumu kontrol ettirilir. Bu işlerin yürütülmesi için, Meclis tarafından vazifelendirilen uzmanın, yine uzman olan başka yardımcıları da vardır. Stajyer çalışma bölgesini değiştirmek istediği takdirde, Bölge Meclisi namzedin çalışma durumunu bütün teferruatıyla yeni gideceği yere bildirir.

Staja başlayan kimsenin mecburiyetleri arasında; çalışmalara çok muntazam bir şekilde katılmak, stajı idare eden uzman tarafından muayyen tarihlerde tertiplenen toplantılarda bulunmak, meslekî faaliyeti gösteren hususi zenlemek, birinci devre imtihanlar verildikten sonra staja başlanmışsa, ikinci defteri tutmak, her üç ay sonunda yapılan işler hakkında kısa bir rapor düdevre imtihanlara hazırlanmak maksadiyle açılan kursları takibetmek ve verilen tatbikat çalışmalarını tamamlamak hususları yer almaktadır.

Staj yapan elemanlarda, yetişme bakımından yaşın da önemi vardır. Stajyer gençse çok senesini ayırabilecektir, yaşlı ise formasyonu için seneleri pek uzatamayacak, buna mukabil daha olgun bir seviyede bulunacaktır. Bu mevzuda 1950 ve 1951 senesinde yapılan anketler aşağıda gösterilen neticeleri vermiştir. (27).

Staj devresi	Yaş durumu (1950 anketi)	Yaş durumu (1951 anketi)
1947 den önce	30.1/2	30
1947	27	27.1/2
1948	28	28.1/2
1949	26	26.1/2
1950	26	26.1/2

Anketlerin verdiği neticelere göre, stajyerlerde 28-29 rakamıyla ifade edilen ortalama yaş haddi hayli yüksek bulunmaktadır. Yaş vaziyetinin staj-

(27), (28). İstatistik rakamları «L'expert Comptable Diplômé» aralık 1953 sayısından alınmıştır.

yerlerin medeni durumlarına da inikâsı vardır. Nitekim, 1950 de staj yapanların % 32 sinin evli olduğu anlaşılmaktadır. Ortalama yaş haddinin yüksek oluşu, diğer bir hakikati daha ortaya koymuştur : Staj yapanların büyük bir kısmının (% 61) başlangıç imtilhanının birinci devresine namzetliklerini koymadan önce muhtelif muhasebe hizmetlerinde buldukları müşahede edilmektedir. Bunlar içinde, muhasebe kâtipleri, muhasebeci muavinleri, muhasebeciler, muhasebe şefleri ve muhasebe murakıpları vardır ki bu hizmetler mahiyetleri itibarıyla bir nevi önceden yapılmış staja tekabül eder.

Müddeti üç yıl olan staj haftada en az 25 saat çalışmak üzere düzenlenmiştir. Haftalık normal çalışma saati 32 dir. Yetiştirici uzman, yanında çalışan stajyerlerin hizmetlerine mukabil ücret ödemek durumundadır. Ücret bakımından son yıllarda çalışan stajyerler daha önceki promosyonlardakilere nazaran, elverişli durumda bulunmaktadırlar. Yalnız, istisnai hükümlerden faydalanan ve haftada 15 saat staj yapması kabul edilen elemanlar için asgari bir ücret haddi kabul edilmemiştir. Staj müddeti ilerleyenler ve daha önce muhasebe hizmetinde bulunanların elde ettikleri ücretler daha yüksek olmaktadır. Aşağıdaki cetvelde bu fark görülmektedir : (28).

Ücret (Frank) Saat başına verilen	Evvelce muhasebe iş- lerinde çalışmayanlar	Evvelce muhasebe iş- lerinde çalışanlar
0	% 10	% 15
0 - 100	% 20	% 9
100 - 200	% 41	% 46
200 den yukarı	% 29	% 30

3 — Sitaj programlarının muhtevası : Sitaj devresinde yapılan işlerin mühim bir kısmını muhasebe defterlerinin tutulması teşkil eder. Stajyerler, çalıştıkları hesap uzmanının yanında, muhasebe ile alâkalı bütün temel işleri yapmakla beraber halen muhasebe ekspertizlerine tahsis edilen çalışmalar arzu edildiği derecede gelişmemektedir. Bunun sebepleri, ilerde programların umumi kritiği yapılırken tahlil edilecektir. Aşağıdaki cetvel, halen staj devresinde icra olunan işlerin işgal ettikleri ehemmiyet sırası itibarıyla bir fikir vermektedir. (29).

(29). L'épért comptable diplome. Aralık 1953 sayısı.

Yapılan işin mahiyeti

Umumî vasatı

Defter tutmak

% 24

Kontrol

% 20

Organizasyon

% 12

Ekspertiz

% 16

Hesap komiserliği

% 9

Teşebbüslerin idare işleri

% 2

Vergi işleri

% 17

Y e k û n

%100

Hesap uzmanı formasyonunun temini ve nihai imtihanın muvaffakiyetle geçirilebilmesi bakımlarından staj devresinin haiz olduğu ehemmiyet gözönünde tutularak, stajyerlerin aşağıda mahiyetleri belirtilen mevzular üzerinde gayet iyi durmaları tavsiye edilmektedir.

— Yardımcı yevmiyeler, umumi yevmiye ve defteri kebir kayıtlarının yapılmasında ve bilânçoların 1947 tarihli umumi muhasebe plânına göre tanziminde meleke edinilmesi.

— Muhasebe kayıtlarının en elverişli usullerin tatbiki suretiyle ve sondayapılarak kontrolü ve kontrol neticelerini bildirir raporların tanzimi üzerinde çalışmalarda bulunulması.

— Bir teşebbüse ait servislerin organizasyonu, bu servisler arasındaki rabitaların tesisi, dahili kontrol vasıtalarının mahiyeti, modern muhasebedeki idare ve murakabe usulleri, teşebbüs hakkında bilgi teminine yardım eden istatistik metodlarının kullanılması hususlarında bilfiil tatbikat yapılması.

— Sanayide ve ticarete maliyet fiyatlarının hesaplanması, muhtelif değerlendirme metodlarının istimali, maliyet fiyatının tesbitile alâkalı muhasebe organizasyonunun icrası ve ticari muhasebe ile irtibat noktalarının belirtilmesi, müstemir muvazene usulünün tatbikatiyle alâkalı çeşitli meselelerin müna-kaşası, masrafların tevzi tekniği ve standart maliyet metodunun tatbikati ile alâkalı çalışmaların tamamlanması.

— Ekspertiz tekniği ile ilgili meseleler, dosyaların tetkiki ve raporların tanzimi ile alâkalı faaliyetlerde bulunulması.

— Vergi beyannamelerinin tanzimi, vergi iktilâflarının takibi ve içtimai sigorta tatbikati hakkında mümareseler yapılması.

Üzerinde bilhassa durulması tavsiye edilen hususlar, staj devresini tamamlamakta olan müstakbel hesap uzmanının, uhdesine düşen ekonomik fonksiyonları başarabilecek bir seviyeye biran evvel erişmesi hususunda gösterilen titizliğe delil teşkil etmektedir.

(Devam edecek)